

# ภูมิทัศน์ข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัล

## Evening News Landscape in TV Digital Age

ธานุพงษ์ จันวีรัตน์เวช<sup>1</sup>

Thanuphong Chanwiwatwet

วิลาวรรณ จงวิลไกษม<sup>2</sup>

Wilaiwan Jongwilakasaem

### บทคัดย่อ

ภูมิทัศน์ข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัล เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัล ผู้วิจัยทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบแนวทางการศึกษารูปแบบรายการประเด็นข่าว เนื้อหา วิธีการนำเสนอและเทคโนโลยีการสื่อสาร แหล่งที่มาประเด็นและแหล่งข่าวและความรับผิดชอบต่อสังคมของรายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัล โดยคัดเลือกกรณีศึกษาเป็นรายการข่าวภาคค่ำ 3 รายการ ประเด็นเด็ด 7 สี, ข่าว 3 มิติ, ไทยรัฐเจาะประเด็น ส่วนที่หนึ่งวิเคราะห์ข้อมูลรายการข่าวภาคค่ำ ส่วนที่สองสัมภาษณ์เชิงลึก บรรณาธิการข่าว โปรดิิวเซอร์ ผู้ประกาศข่าวและผู้สื่อข่าว จากนั้นผู้วิจัยอภิปรายผลและนำเสนอข้อมูล ด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

<sup>1</sup> นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์และสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Email: p\_thanuphong@hotmail.com

<sup>2</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์วิชาเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การวิจัยพบว่า รายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัลในแง่เศรษฐศาสตร์ การเมืองเป็นไปตามหลักทุนนิยม คำนึงถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เรตติ้งรายการ ข่าว เม็ดเงินโฆษณา ผลกำไรของสถานีทีวีดิจิทัล ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดรูปแบบรายการข่าวภาคค่ำและการทำงานของกองบรรณาธิการข่าว โดยพบว่า เทคโนโลยีการสื่อสารยุคใหม่ส่งผลให้ภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัลเปลี่ยนแปลง ดังนี้ 1.ด้านรูปแบบรายการ ทันต่อเหตุการณ์ มีสีสัน ตื่นเต้น เร้าใจ นำเสนอภาพเหตุการณ์จริง 2.ประเด็นข่าวและเนื้อหา ใช้รูปแบบวิเคราะห์เจาะลึกที่หลากหลายและนำเสนอต่อเนื่องเป็นซีรีส์ 3.ด้านวิธีนำเสนอพบว่า นิยมนำเสนอข่าวแบบเรียลไทม์ และใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น เครื่อง LiveU เทคโนโลยีส่งสัญญาณภาพผ่านเครือข่าย 4G, อิมเมอร์ซีฟ กราฟฟิก, อินโฟกราฟฟิก, โดรนถ่ายภาพ และ 4.ด้านแหล่งที่มาประเด็นและแหล่งข่าวเป็นแหล่งข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์ คลิปวิดีโอ, เฟสบุ๊ก, อินสตาแกรม, ผู้ชมรายการแจ้งเบาะแสเข้ามายังรายการ, ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ต่อยอดและแตกประเด็นข่าวเด่นรอบวัน

ผลวิจัยพบว่ารายการข่าวภาคค่ำทั้ง 3 รายการให้ความสำคัญกับประเด็นจริยธรรม จรรยาบรรณและความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเสนอข่าวที่ถูกต้อง สมดุลและเสมอภาค อ้างอิงแหล่งที่มา เช่น เซอร์ภาพศพ ภาพผู้เสียหาย ปกปิดใบหน้า ชื่อสกุล โดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

**คำสำคัญ :** ภูมิทัศน์รายการข่าว, ข่าวภาคค่ำ, ทีวีดิจิทัล

## Abstract

The research on evening news landscape in TV digital age is a qualitative research with objectives to study evening news landscape in TV digital age. The researchers had reviewed theories and relevant researches as guidelines and conceptual frameworks in analyzing the forms of evening news, news issues, contents, presentations, and communication technology, sources of issues and news, and social responsibility of the evening news in TV digital age. The research was conducted by selecting case studies of three evening news programs, including Praden Ded Jed See Program, Koa Sam Miti Program, and Thairath Joh Praden. The study methods were divided into three parts: Part 1) Analysis of information about the evening news. Part 2) In-depth interviews with news editors, producers, newscasters and news reporters. Then, the researchers had discussed and presented the information by an analytical descriptive writing.

The research results indicated that the evening news in TV digital age in term of political economy were in line with the concept of capitalism that focuses on economic factors, news rating, advertisement budget, and profit of digital TV stations. These factors affected the forms of the evening news and works of news editors. It could be found that new communication technologies contributed to the changes of evening news landscape in TV digital age as follows: 1. The forms of news program were up-to-date, colorful, and thrilling with presentation of real

situations. 2. News issues and contents used a variety of in-depth analysis forms and offering news as an ongoing series 3. The popular method of news presentation was a reality form and using modern communication technologies, namely LiveU, video transmission over 4G network, immersive graphics, info-graphics, and drone camera. 4. The sources of issues and news were sources from social media, VDO clips, Facebook, Instagram, identifications from news audiences, surveying actual areas by news reporters, and synthesizing highlight daily news issues.

The research results could be concluded that all the three evening news programs gave precedence to the issues of ethics, morality and social responsibility in delivering accurate, balance and equal news by referring sources, concealing images of dead bodies, victims, faces, and real names without violating privacy rights.

**Keywords:** News Landscape, Evening News, Digital TV

## ที่มาและความสำคัญ

ในปี พ.ศ. 2559 สมรภูมิการแข่งขันของอุตสาหกรรมทีวีดิจิทัลนับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ปี 2558-2559 เห็นได้ชัดเจนว่าหลังจากเปลี่ยนผ่านจากทีวีอนาล็อกสู่ทีวีดิจิทัลครั้งแรกในประวัติศาสตร์ทีวีไทยซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของ การแข่งขันอย่างดุเดือดในการแย่งชิงเม็ดเงินโฆษณา สร้างฐานผู้ชมและเรียกรายการส่งผลให้ 2 ปีที่ผ่านมามีช่องทีวีดิจิทัล 2 ช่องที่ไม่สามารถแข่งขันได้และ ทนต่อการขาดทุนไม่ไหวต้องล้มเลิกกิจการและขอคืนใบอนุญาต

จากสภาวะการณ์การแข่งขันของอุตสาหกรรมทีวีดิจิทัล ส่งผลให้เจ้าของสถานี ทุกช่องปรับกลยุทธ์และพัฒนารายการทีวีทั้งรายการข่าว รายการบันเทิงให้เป็นสินค้าชิ้นเยี่ยมที่จะสามารถสร้างรายได้ สร้างรายได้ และผลกำไร ที่สำคัญรายการเหล่านี้ต้องดึงดูดงบประมาณ เพื่อเพิ่มจำนวนฐานผู้ชมของช่องทีวีดิจิทัล ซึ่งเป้าหมายสูงสุดคือการติดอันดับต้นๆ ของการจัดอันดับเรตติ้ง จากข้อมูลผลสำรวจของบริษัทนิลเสน (ประเทศไทย) จำกัด ได้จัดอันดับเรตติ้งช่องทีวีดิจิทัลช่วงเดือนมีนาคมปี 2559 พบว่า อันดับ 1 คือช่อง 7 อันดับ 2 ช่อง 3 อันดับ 3 เวอร์คพอยท์ อันดับ 4 โมโน อันดับ 5 ช่องวัน อันดับ 6 ช่อง 8 อันดับ 7 ช่อง 3 เอสดี อันดับ 8 เอ็มคอตเอชดี อันดับ 9 ไทยรัฐและอันดับ 10 ทูร์โฟร์ยู (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2559)

การเกิดช่องทีวีดิจิทัลมากเกินความต้องการของผู้บริโภคเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การแข่งขันของอุตสาหกรรมทีวีดิจิทัลในปี 2560 จะทวีรุนแรงมากขึ้น ผู้บริหารแต่ละช่องต้องสร้างจุดเด่น จุดครองใจผู้ชมเพื่อความอยู่รอด สอดคล้องกับความคิด นายมานะ ตีรียาภิวัฒน์ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย มองว่า “ทุกช่องต้องปรับตัวเพื่อให้ทีวีดิจิทัลอยู่รอดจนครบอายุใบอนุญาต 15 ปี แต่ 3-5 ปีจากนี้จะถอนจากธุรกิจทีวีดิจิทัลเพิ่มมากขึ้นอีก มีเพียงบางช่องที่สร้างคอนเทนต์แตกต่างอย่างชัดเจนจะอยู่รอด (Forbes Thailand, 2558) ด้านนายเชมทัตต์

พลเดช อุปนายกสมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์มองว่า “ในปี 2562 ผู้ประกอบการทั้ง 24 ช่องจะหายไปครึ่งหนึ่ง เพราะทนต่อการขาดทุนไม่ได้” (Forbes Thailand, 2558)

การเปลี่ยนผ่านจากทีวีอนาล็อกสู่ทีวีดิจิทัลได้ฉายภาพให้เห็นชัดเจนว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของอุตสาหกรรมทีวีดิจิทัลนั่นคือ ภูมิทัศน์สื่อ ซึ่งเกิดมาจากปัจจัยต่างๆ ทั้งสภาพแวดล้อมการแข่งขัน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร การพัฒนาเครื่องมือสื่อสาร รูปแบบการสื่อสาร รวมถึงการหลอมรวมของสื่อจากแพลตฟอร์มต่างๆ เข้าด้วยกัน ส่งผลให้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รูปแบบรายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัลเกิดมิติใหม่ๆ เห็นได้ชัดว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปแบบรายการข่าวที่น่าสนใจ หลากหลาย แปลกใหม่ ประเด็นข่าวและเนื้อหาวิเคราะห์เจาะลึกทันต่อเหตุการณ์ วิธีการนำเสนอใช้เทคโนโลยี กราฟฟิกและเทคนิคต่างๆ สร้างสีสัน ความน่าสนใจดึงดูดผู้ชม และแหล่งที่มาประเด็นและแหล่งข่าวก็หลากหลายและน่าสนใจ อย่างเช่น แหล่งข่าวจากผู้ชม สื่อออนไลน์ ดังนั้นสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความแตกต่างระหว่างข่าวภาคค่ำยุคนี้กับรายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีอนาล็อก

อย่างเช่นไทยรัฐทีวี ที่มีงบประมาณกว่า 1,200 ล้านบาท พัฒนาระบบกราฟฟิกออกอากาศ (Broadcast Graphics หรือ BG) การสร้างสตูดิโอเสมือน (Virtual Studio) ขนาดใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนฉากโดยใช้อิมเมอร์ซีฟกราฟฟิก (Immersive Graphic) แบบสามมิติที่มองเห็นได้ 360 องศา ประกอบการรายงานข่าวและเล่าเรื่อง (ไทยรัฐออนไลน์, 2557)

จากการรับชมการรายงานข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัล ช่วงเวลา 22.00-01.30 น. มองเห็นได้ชัดเจนว่า ภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำเกิดการเปลี่ยนแปลง เมื่อเทียบกับทีวีอนาล็อก มีการปรับรูปแบบรายการข่าวภาคค่ำใหม่ ประเด็นข่าว เนื้อหา ที่มาของประเด็นข่าว วิธีการนำเสนอ การเล่าเรื่องโดยใช้กราฟฟิกช่วยสร้างความเข้าใจและความน่าสนใจเกี่ยวกับ

ข่าวต่างๆ ทั้งข่าวสังคม อาชญากรรม ประเด็นเด่นประเด็นดัง รวมถึงการรายงานข่าวเชิงข่าวแนวสืบสวนสอบสวน ข่าววิเคราะห์เจาะลึกเหตุการณ์ เพื่อสร้างความแตกต่างจากรายการข่าวภาคค่ำช่องคู่แข่ง ที่สำคัญเรียกเรตติ้งจากกลุ่มผู้ชม

ดังนั้นเทคโนโลยีการสื่อสารยุคทีวีดิจิทัลเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลให้ภูมิทัศน์ สื่อยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงจากอดีต สอดคล้องกับมุมมองนายสุรินทร์ กฤตยาพงษ์พันธุ์ รองกรรมการผู้จัดการสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง 3 มองว่า “ปรับผังและรูปแบบรายการข่าวเพื่อรองรับการก้าวสู่ทีวีดิจิทัล ช่อง 3 เน้นที่รายการข่าว ละครและวาไรตี้ มุ่งปรับผังรายการแบบเสริมจุดแข็งเพื่อรักษฐานผู้ชมให้อยู่กับช่อง 3 ตลอดทั้งวัน” (Forbes Thailand, 2558)

ขณะที่นายพลากร สมสุวรรณ กรรมการผู้จัดการสถานีโทรทัศน์สีทองทัพบกช่อง 7 ระบุว่า “ปรับผังรายการข่าวให้เป็นรูปแบบเฉพาะตัวของช่อง 7 สร้างความแข็งแกร่ง เพื่อเพิ่มเรตติ้งและเรียกความสนใจจากผู้ชมให้เพิ่มจำนวนมากขึ้นอีก” (Forbes Thailand, 2558) ส่วนนายวัชร วัชรพล ประธานกรรมการบริหาร บริษัททริปเปิลวีบรอดคาสท์ จำกัด (ไทยรัฐทีวี) “ไทยรัฐทีวีมีความแข็งแกร่ง ด้านข่าวสาร ต้องรักษฐานตรงนี้ไว้เราไม่หยุดตรงนี้ต้องทำให้เรตติ้งสูงขึ้น เน้นกลยุทธ์เสนอรายการข่าวเป็นหลักถึง 50 เปอร์เซ็นต์ เน้นเนื้อหารายการข่าวที่ปลอดภัยเป็นสาระประโยชน์ รวดเร็ว และเลือกชมได้หลายช่องทางตามแพลตฟอร์มที่หลากหลาย” (ไทยรัฐออนไลน์, 2557)

ดังนั้นเห็นได้ชัดเจนว่ายุคปัจจุบันเจ้าของสถานีโทรทัศน์ เจ้าของเงินทุน และกองบรรณาธิการให้ความสำคัญกับรายการข่าวภาคค่ำ ทำให้ต้องพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการข่าวค่ำ ให้น่าสนใจ มีสีสันสามารถแข่งขันได้และยกระดับรายการ ข่าวภาคค่ำให้สามารถสร้างเรตติ้งและสร้างผลกำไรให้กับอุตสาหกรรมทีวีดิจิทัล

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัล เพื่อวิเคราะห์รูปแบบรายการข่าวภาคค่ำ ประเด็นข่าว วิธีการนำเสนอและเทคโนโลยีการสื่อสาร แหล่งที่มาประเด็นข่าวภาคค่ำเพื่อให้เข้าใจถึงภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำที่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากถือว่าเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นหลังจากเปลี่ยนแปลงสู่ทีวีดิจิทัล

## คำถามวิจัย

1. การแข่งขันยุคทีวีดิจิทัลส่งผลต่อภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำเชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองอย่างไร
2. เทคโนโลยีการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงในยุคทีวีดิจิทัลส่งผลต่อภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำอย่างไร

## วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัล

## แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

### เศรษฐศาสตร์การเมือง

พีระ จิโรโสภณ (2539) อธิบายว่า เนื้อหาที่สื่อมวลชนผลิตออกสู่สังคมเป็นเพียงสินค้าที่ถูกกำหนดให้ตอบสนองตลาดมากกว่าความจำเป็นของสังคมการนำเสนอเนื้อหารายการใหม่ๆ จึงถูกกละเลยจากสื่อมวลชน เพราะเสี่ยงต่อการขาดทุนทางธุรกิจ

ภัสวลี นิติเกษตรสุนทร และคณะ (2557) อธิบายว่า มาร์กซิสต์มองว่ามิติเศรษฐกิจที่เป็นโครงสร้างส่วนล่าง 2 ส่วนสำคัญ 1.พลังการผลิต (Productive Force) สนใจกับความเจริญก้าวหน้าของเครื่องมือ เทคโนโลยี หรือคนทำงาน โดยมีสำนักโตรอนโต (Toronto) สนใจเรื่องความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารมากเป็นพิเศษมีนักคิดที่ 2 ท่าน คือ

อินนิส (H.Innis) และแมคลูฮัน (L. McLuhan) ได้ค้นคว้าว่าการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการสื่อสารจะมีการเปลี่ยนแปลงอารยธรรมของมนุษยชาติควบคู่ไปด้วย 2.ความสัมพันธ์ทางการผลิต (Relation of Production) สนใจเรื่องความสัมพันธ์ในการผลิต เช่น ใครเป็นเจ้าของและผู้ควบคุมปัจจัยการสื่อสารการจัดแบ่งผลประโยชน์ เป็นต้น

หากนำแนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองมาใช้วิเคราะห์ระบบสื่อสารมวลชนนั้น ภัสวลี นิตเกษตรสุนทร และคณะ (2557) อธิบายว่า 1.สื่อสารมวลชนเป็นระบบธุรกิจอุตสาหกรรมชนิดหนึ่งเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมที่อยู่ภายใต้โครงสร้างเศรษฐกิจแบบทุนนิยม กฎเหล็กระบบทุนนิยมต้องทำกำไรสูงสุด มีส่วนแบ่งทางการตลาด ฯลฯ 2.ผลผลิตสื่อคือสินค้าประเภทหนึ่งคือ “ผลผลิตสื่อ” มีสถานะเป็นสินค้าชนิดหนึ่งมีเป้าหมายนำไปแลกเปลี่ยนซื้อขายและหวังกำไร 3.ลักษณะพิเศษของสินค้าสื่อสารมวลชนเป็นวัตถุกับสินค้าทางความคิด ถูกนำไปบริโภค เสพ หรือใช้แล้วมีอิทธิพลต่อแบบแผนการดำเนินชีวิต วิธีคิด จิตสำนึกคนในสังคมและนำมาบริโภคนำเข้าได้อีกทำให้อุตสาหกรรมสื่อทำกำไรหลายรอบ และ 4.ผู้รับสารเป็นสินค้าประเภทหนึ่ง สื่อมวลชนผลิตผู้รับสารให้กลายเป็นสินค้าถูกนำไปขายให้แก่บริษัทโฆษณาและเจ้าของธุรกิจ

### ทฤษฎีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นตัวกำหนด

ในกลุ่มทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง ยังมีทฤษฎีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นตัวกำหนด (Technology Determinism) ของสำนักโทรอนโตที่จะสามารถใช้วิเคราะห์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการนำมาใช้กับการสื่อสารมวลชน

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2554) เมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเปลี่ยนแปลงไป สื่อสารมวลชนจะปรับเปลี่ยนตัวเองเข้าสู่โลกเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ยังทำหน้าที่และบทบาทหลักของตนเองอยู่และเมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารเปลี่ยน

รูปแบบและกระบวนการสื่อสารก็เปลี่ยนตาม สิ่งเหล่านี้บ่งชี้ให้เห็นว่าภูมิทัศน์สื่อเปลี่ยนแปลงไปทำให้รูปแบบการสื่อสารของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป

ส่วนเมธาสิทธิ์ โลกุลตรพล (2554) สรุพบว่า แนวคิดเรื่องเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นตัวกำหนด มองว่าเทคโนโลยีการสื่อสารทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงสังคมโดยอธิบายว่าสื่อทุกชนิดคือการขยายประสบการณ์ด้านผัสสะของมนุษย์ โดยเฉพาะอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย (Gadget) ทำให้อุปกรณ์ด้านเวลา รวมถึงระยะทางและสถานที่หมดลงไป

ขณะที่ สมัชชา นิลปัทม์ (2554) อธิบายว่า โครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดสังคมและมองว่า “เทคโนโลยี” ก็มีพลังไม่ด้อยไปกว่าระบบเศรษฐกิจ ทั้งยังมีอำนาจในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ข้อสรุปง่ายๆ ของสำนักคิดนี้ก็คือ “เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยน สังคมก็จะเปลี่ยนตาม”

ด้านนภดล อินนา (2548) สรุพบว่าความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้านั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับการสื่อสารมวลชน เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยอำนวยความสะดวกในการผลิตรายการ และปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการนำเสนอในรูปแบบใหม่ๆ ทำให้การชมรายการมีความน่าสนใจมากขึ้น

### แนวคิดเกี่ยวกับข่าวและรายการข่าวโทรทัศน์

ณัฐรัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน และกิตติ สิงหาปัด (2550) จุดแข็งของข่าวโทรทัศน์ รวดเร็ว เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ทำให้ข้อจำกัดเดิมๆ ของรายการข่าวโทรทัศน์หมดไป เร็วที่สุดคือการรายงานสดเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นได้ทันที ดึงดูดความสนใจข่าวโทรทัศน์ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์นำเสนอได้ครบทั้งภาพจริง แสง สี เสียงเข้าถึงประชาชน เนื่องจากปัจจุบันจำนวนประชากรมีเครื่องรับโทรทัศน์ได้เพิ่มขึ้นและเป็นสื่อที่นำเหตุการณ์จริงมาให้ผู้ชมได้ดูถึงบ้าน เสมือนผู้ชมอยู่ในเหตุการณ์และสามารถพลิกแพลงวิธีการนำเสนอได้หลากหลายกว่าสื่ออื่น ทั้งการรายงานสด บันทึกเทป เป็นรายการลักษณะต่างๆ องค์ประกอบรายการข่าวโทรทัศน์มี 2 ประเภท

1. องค์ประกอบรายการข่าวทางกายภาพ อาทิ ตัวอักษรโตเต็มฉาก แสง สี พิกเจอร์ ผู้ประกาศ ผู้สื่อข่าว ภาพเหตุการณ์ มีหัวข้อข่าวเด่นๆ ผู้ประกาศข่าวนั่งอยู่ในสตูดิโอที่ส่วนใหญ่ทันสมัยด้วยฉากและการจัดแสงที่สวยงาม เวลารายการเริ่มดำเนินเห็นทั้งผู้ประกาศอ่านข่าวหรือพูดส่งเข้าเทปการรายงานของผู้สื่อข่าว บางทีมีรายงานข่าวสดๆ จากที่เกิดเหตุทั้งผ่านรถถ่ายทอดสดหรือทางโทรศัพท์ ผู้ประกาศสัมภาษณ์แหล่งข่าวสดๆ ทั้งที่สถานีหรือที่เกิดเหตุและข่าวบางข่าวใช้ภาพกราฟฟิกเคลื่อนไหว ประกอบให้ผู้ชมเข้าใจได้ง่าย

2. องค์ประกอบรายการข่าวทางการคิดสร้างสรรค์ มี 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนเนื้อหารายการคือ ข่าวประเภทต่างๆ ส่วนผู้นำเสนอคือผู้ประกาศข่าวและผู้สื่อข่าว วิธีการเหล่านี้ที่นำเสนอ เช่น บุคลิก น้ำเสียง ส่วนศิลปะการผลิตรายการ เช่น ภาพลักษณะรายการ ฉาก รวมทั้งเสื้อผ้า กราฟฟิกต่างๆ และวิธีการนำเสนอการเลือกผู้ประกาศ จัดเรียงลำดับเนื้อหา การตัดสลับรายงานสดหรือเป็นเทป เป็นต้น

นอกจากนี้ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน และกิตติ สิงหาปัด (2550) การสร้างสรรค์รายการข่าวโทรทัศน์ มืองค์ประกอบ 4 ด้าน ส่วนเนื้อหารายการ ส่วนผู้นำเสนอศิลปะการผลิตรายการ และวิธีการนำเสนอ ส่วนประกอบที่ถือเป็นหัวใจของรายการคือส่วนที่เป็น “เนื้อหารายการ” คือ “ตัวข่าว” ถ้าได้ข่าวที่ดีการนำเสนอต่อมามีแนวโน้มที่ประสบความสำเร็จกว่าครึ่ง เนื่องจากการผลิตข่าวจำเป็นต้องอาศัยความชำนาญและวิชาชีพของคนหลายฝ่ายทั้งผู้สื่อข่าว บรรณาธิการข่าว ผู้ควบคุมการผลิตข่าวส่วนการผลิตทั้งการถ่ายภาพ การตัดต่อเป็นต้น ที่สำคัญกระบวนการคิดวางแผนเพื่อให้ข่าวที่ดีเป็นที่สนใจของผู้ชม โดยรายการข่าวที่ประสบความสำเร็จรายการใดรายการหนึ่งต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานของการเป็นข่าวที่ดีตามหลักวารสารศาสตร์พื้นฐานที่สุดของรายการข่าวที่จะประสบความสำเร็จมากที่สุดต้องเป็นรายการที่ผู้ชมให้ความเชื่อถือสูงที่สุด

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวความคิดดังกล่าวมาใช้วิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอรายงานข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัลมีลักษณะเป็นอย่างไร

### แนวความคิดสื่อมวลชนกับความรับผิดชอบต่อสังคม

ภัสวลิ นิติเกษตรสุนทร และคณะ (2557) อธิบายไว้ว่าสื่อมวลชนต้องหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะนำไปสู่อาชญากรรม ความรุนแรงหรือความไม่สงบ หรือแสดงความก้าวร้าวต่อเชื้อชาติ ศาสนา สื่อมวลชนต้องเปิดกว้างและสะท้อนความหลากหลายของสังคม เปิดโอกาสรับความคิดเห็นของทุกฝ่าย สื่อมวลชนควรควบคุมตนเองภายใต้กรอบแห่งกฎหมายและสถาบันที่ดำรงอยู่และมาตรฐานวิชาชีพด้านข่าวสาร ความถูกต้อง ความเป็นกลางและความสมดุล เป็นต้น

สมควร กวียะ (2549) มองว่าการนำเสนอข่าวสาร ข้อมูล สารสนเทศ สื่อมวลชนต้องมีความรับผิดชอบต่อเป็นพื้นฐาน แม้ว่าสื่อมวลชนได้รับการคุ้มครองและมีสิทธิพิเศษ แต่ต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสื่อมวลชน ดังนั้นความเป็นอิสระต้องใช้ความอิสระอย่างมีความรับผิดชอบต่อและปกป้องการแทรกแซงของสิ่งต่างๆ ไม่นำเสนอข่าวลักษณะที่ทำให้เสียความยุติธรรมในการพิจารณาคดี เสนอข่าวด้วยความรอบคอบ ไม่วิพากษ์วิจารณ์ ไม่สอดใส่อารมณ์ หรือชักจูงใจ ต้องไม่นำเสนอเรื่องราวที่เป็นความลับทางราชการ และควรเป็นอิสระจากการแทรกแซงของรัฐบาล รวมถึงไม่เสนอเรื่องราวที่เป็นอันตรายต่อผลประโยชน์ประเทศชาติส่วนรวม เสนอข่าวด้วยความถูกต้อง หากผิดพลาดต้องแก้ไขข่าวทันที เสนอข่าวตรงไปตรงมา แยกแยะเนื้อหาข่าว และความคิดเห็นออกจากกัน เสนอข่าวโดยเสมอภาคไม่แทรกแซงสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว อ้างแหล่งที่มาของข่าว เป็นต้น

จากแนวความคิดดังกล่าวใช้วิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเสนอข่าวของรายการข่าวภาคค่ำข่าว 3 มิติ ประเด็นเด็ด 7 สีและไทยรัฐเจาะประเด็นว่าสอดคล้องกับหลักความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนอย่างไร

## ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำ ยุคทีวีดิจิทัล โดยวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบรายการ ประเด็นข่าวและเนื้อหา วิธีการนำเสนอและเทคโนโลยีการสื่อสาร แหล่งที่มาของประเด็นแหล่งข่าว และสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นนำผลศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์และเขียนพรรณนาวิเคราะห์

### กรณีศึกษาและผู้ให้ข้อมูลหลัก

กรณีศึกษา (Case Study) ผู้วิจัยคัดเลือกกรณีศึกษาเป็นรายการข่าวภาคค่ำ 3 รายการทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ภายใต้อัตลักษณ์ ดังนี้

**หลักเกณฑ์ข้อที่ 1** รายการข่าวภาคค่ำทางช่องทีวีดิจิทัล

**หลักเกณฑ์ข้อที่ 2** รายการข่าวที่ออกอากาศช่วง เวลา 22.00-01.00 น.

**หลักเกณฑ์ข้อที่ 3** มีการปรับผังรายการ ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ รายงานข่าวค่ำ

**หลักเกณฑ์ข้อที่ 4** รายการข่าวภาคค่ำที่ได้รับความนิยมติดอันดับเรตติ้ง 1 ใน 10 อันดับของการจัดเรตติ้งบริษัท เนลสัน (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเดือนมีนาคมปี 2559 อันดับ 1 ช่อง 7 อันดับ 2 ช่อง 3 อันดับ 3 เวอร์คพอยท์ อันดับ 4 โมโน อันดับ 5 ช่องวัน อันดับ 6 ช่อง 8 อันดับ 7 ช่อง 3 เอสดี อันดับ 8 เอ็มคอตเอชดี อันดับ 9 ไทยรัฐ อันดับ 10 ทูพีวียู (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2559)

ผู้วิจัยพบว่า มีรายการข่าวภาคค่ำที่มีคุณสมบัติครบทั้ง 4 ประการ 3 รายการ 1.ประเด็นเด็ด 7 สี ออกอากาศวันจันทร์-ศุกร์ (เว้นวันอังคาร) เวลา 22.30-23.00 น 2.รายการข่าว 3 มิติ ออกอากาศวันจันทร์-วันศุกร์ (ยกเว้นวันอังคาร) เวลา 22.45-23.15 น. และวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 22.45-

23.30 น. 3. ไทยรัฐเจาะประเด็น สถานีโทรทัศน์ไทยรัฐทีวี ออกอากาศ วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 23.00-00.00 น.

**ส่วนที่หนึ่ง กรณีศึกษา (Case Study)** ผู้วิจัยทำการศึกษาภูมิทัศน์ รายการข่าว ภาคค่ำของ 3 รายการเป็นเวลา 1 เดือน ตั้งแต่ 1 มีนาคม 2559-31 มีนาคม 2559 โดยศึกษารูปแบบรายการ ประเด็นข่าวและเนื้อหา วิธีการนำเสนอและเทคโนโลยีการสื่อสาร แหล่งที่มาประเด็น แหล่งข่าว และความรับผิดชอบของสื่อต่อสังคม

**ส่วนที่สองผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)** ผู้วิจัยใช้วิธี สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีบทบาทในรายการข่าวภาคค่ำ ดังนี้ 1.นางจุติวดี จิตประพันธ์ บรรณาธิการข่าวประเด็นเด็ด 7 สี 2.น.ส.ศุภวรรณ เหมือนแก้ว โปรดิวเซอร์รายการประเด็นเด็ด 7 สี 3.นางศรีสุรางค์ ธรรมาวุฒ ผู้ประกาศ รายการประเด็นเด็ด 7 สี 4.น.ส.ธัญญรัตน์ ถาม่อย ผู้สื่อข่าวรายการประเด็น เด็ด 7 สี 5.นางสลิษา ธนเสนีวัฒน์ บรรณาธิการข่าวและโปรดิวเซอร์รายการ ข่าว 3 มิติ 6.นายจาตุรงค์ สุขเอียด บรรณาธิการและผู้สื่อข่าวรายการ ข่าว 3 มิติ 7.น.ส.สุภาณี คชพันธ์สมโภชน์ ผู้ประกาศข่าวไทยรัฐทีวี 8.น.ส.พัชรพรินทร์ พชรปานันท์ ผู้สื่อข่าวไทยรัฐทีวี

## ผลการศึกษา

ผู้วิจัยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1.วิเคราะห์ภูมิทัศน์รายการ ข่าวภาคค่ำรายการประเด็นเด็ด 7 สี, ข่าว 3 มิติ และไทยรัฐเจาะประเด็น และ 2. สัมภาษณ์เชิงลึก

### ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำ

#### สรุปผลการศึกษาภูมิทัศน์รายการข่าว 3 มิติ

**ด้านรูปแบบรายการ** นำเสนอข่าวหลากหลาย ทันต่อเหตุการณ์ เจาะลึกเหตุการณ์สำคัญๆ ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่นำเสนอภาพเหตุการณ์จริง นำเสนอข่าวสืบสวนสอบสวนต่อเนื่องเป็นซีรีส์ทุกวัน

**ด้านประเด็นข่าว เนื้อหา** มีความหลากหลายทั้งข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อาชญากรรม ผลการแข่งขันกีฬา ข่าวตรวจสอบทุจริตคอร์รัปชัน ประเด็นข่าวจากที่ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่เจาะลึกข้อมูล รายการข่าว 3 มิติ ให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวเหตุการณ์ สถานการณ์ต่างๆ ที่เพิ่งเกิดขึ้นช่วงเย็น จะรายงานความคืบหน้าอย่างละเอียด และให้ความสำคัญกับการนำเสนอ เนื้อหาข่าวแบบวิเคราะห์เจาะลึกประเด็นข่าวและต่อเนื่องทุกวันเป็นซีรีส์ ที่สำคัญเน้นต่อยอดประเด็นข่าวที่ได้รับการร้องเรียน

**ด้านวิธีการนำเสนอและเทคโนโลยีการสื่อสาร** ใช้กราฟฟิก เสียงดนตรี นำเข้าสู่รายการที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นน่าสนใจ กิตติ สิงหาปัด ผู้ประกาศข่าวหลักใช้น้ำเสียง โทนเสียง ไร้ความสนใจให้น่าติดตามของผู้ชม ไต่เตลข่าว โปรยข่าวและตัวอักษรที่เป็นหัวข้อข่าวโดดเด่น และใช้วิธีนำเสนอข่าวแบบส่งผู้สื่อข่าวลงพื้นที่นำเสนอภาพเหตุการณ์จริงๆ ที่เกิดขึ้น โดยรายงานสดผ่านเครือข่ายสัญญาณโทรศัพท์ในประเด็นข่าวที่สังคมกำลังให้ความสนใจ รวมถึงรายงานข่าวแบบเรียลไทม์

ข่าว 3 มิติ นิยมใช้อินโฟกราฟฟิกประกอบข่าวที่เกี่ยวกับสถิติข้อมูลต่างๆ ประเด็นข่าวที่ซับซ้อนเข้าใจยาก อาทิ ข่าวร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ใช้ อิมเมอร์ซีฟกราฟฟิกจำลองภาพเหตุการณ์ หรือข่าวที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ไม่สามารถนำเสนอภาพเหตุการณ์จริงมาประกอบข่าวได้และพบว่าข่าว 3 มิติ นำโดรนถ่ายภาพมาใช้ในการรายงานข่าวด้วย

**ด้านแหล่งที่มาประเด็นข่าวและแหล่งข่าว** มีความหลากหลาย ข่าว 3 มิติให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวที่มาจากการร้องเรียนของผู้เสียหาย หรือผู้ชมรายการ ประเด็นข่าวที่มีแหล่งที่มาจากการร้องเรียนจะถูกนำเสนอทุกวัน และให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวที่ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่เจาะข้อมูลเอง และใช้ข่าวที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์จำนวนมากขึ้น อาทิ คลิปวีดีโอ เฟสบุ๊ค อินสตาแกรม

**ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม** นำเสนอข่าวถูกต้องครบถ้วน เป็น

กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เสียหาย ผู้ถูกพาดพิงได้ชี้แจง เนื่องจากข่าว 3 มิติ นำเสนอเป็นประเด็นข่าวที่มาจากโรงเรียน ข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน จึงให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์แหล่งข่าวผู้เสียหายและคนที่ถูกกล่าวพาดพิงได้ชี้แจง และข่าว 3 มิติมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของประเด็นข่าวตลอด

### **สรุปผลการศึกษา ภูมิทัศน์รายการข่าวประเด็นเด็ด 7 สี ดังนี้**

**ด้านรูปแบบรายการ** มีสี่สัปดาห์ ทันสมัย รายการแบ่งช่วงข่าวออกเป็นช่วงต่างๆ อย่างหลากหลาย นำเสนอข่าวทันต่อเหตุการณ์ รวดเร็ว กระชับ เน้นเจาะลึก เกาะติดทุกเรื่อง ประเด็นร้อนที่เพิ่งเกิดขึ้นช่วงเย็น-ค่ำ ทั้งข่าวการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม อาชญากรรม ข่าวกีฬา รายการตื่นตันทื่นใจเน้นการรายงานสดของผู้สื่อข่าวที่ลงพื้นที่เกาะติดเหตุการณ์จากสถานที่เกิดเหตุ

**ด้านประเด็นข่าว เนื้อหา** เจาะลึกประเด็นร้อนๆ ให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวสังคม ปัญหาอาชญากรรม ข่าวข่มขืน ข่าวลักทรัพย์หรือโจรกรรม ข่าวการทำร้ายร่างกาย ข่าวร้องเรียนจากผู้เสียหายหรือประชาชน นิยมนำเสนอประเด็นข่าวอาชญากรรมที่เป็นเหตุการณ์สะเทือนขวัญ หรือเหตุการณ์ที่สังคมกำลังติดตามความคืบหน้า โดยเนื้อข่าวของรายการจะเจาะลึกเกาะติดเหตุการณ์ต่อเนื่อง

**ด้านวิธีการนำเสนอและเทคโนโลยีการสื่อสาร** ใช้ไตเติ้ลรายการที่น่าสนใจ ตื่นเต้น ใช้เสียงดนตรี เสียงกราฟฟิก ออกแบบฉากหลังทันสมัย โดดเด่นใช้ตัวอักษรสี่เหลี่ยมสะกดตา พบว่าวิธีการนำเสนอประเด็นข่าวของรายการประเด็นเด็ด 7 สี ให้ความสำคัญการส่งผู้สื่อข่าวภาคสนามลงพื้นที่จริงทุกข่าวและให้ผู้สื่อข่าวรายงานเหตุการณ์แบบเรียลไทม์ นำเสนอภาพเหตุการณ์จริงทั้งในรูปแบบการรายงานสดผ่านเครื่อง LiveU เทคโนโลยีส่งสัญญาณภาพผ่านเครือข่าย 4G จากสถานที่เกิดเหตุการณ์

ประเด็นเด็ด 7 สีใช้อิมเมอร์ซีฟกราฟฟิกมาประกอบการรายงานข่าว และพบว่าประเด็นเด็ด 7 สี นิยมใช้อินโฟกราฟฟิก ประกอบการรายงานข่าว

ที่มีข้อมูลเยอะๆ หรือว่าข่าวที่นำเสนอประเด็นต่อเนื่องหลายๆ วัน เพื่ออธิบายความคืบหน้า อธิบายลักษณะของเหตุการณ์เพื่อทำให้ผู้ชมเข้าใจ ข้อมูลที่ซับซ้อนได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้พบว่าประเด็นเด็ด 7 สี นำโดรนถ่ายภาพ มาใช้ถ่ายภาพเหตุการณ์ สถานที่เกิดเหตุจริงๆ

**ด้านแหล่งที่มาประเด็นและแหล่งข่าว** จำนวนข่าวที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ภาพคลิปวิดีโอที่ถูกเผยแพร่ในเฟซบุ๊ก ประเด็นจากอินสตาแกรม ประเด็นข่าวจากการโพสต์ข้อมูลในเว็บไซต์พันทิป หรือประเด็นข่าวมาจากผู้ชมส่งคลิปวิดีโอประเด็นข่าวมาแจ้งให้รายการทราบ และมาจากได้รับการร้องเรียนมายังรายการ รวมทั้งจากการที่ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่เจาะลึกเหตุการณ์ต่างๆ ในแต่ละวัน

**ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม** มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข่าว เนื่องจากประเด็นข่าวส่วนใหญ่ของรายการ มีแหล่งที่มาจากคลิปวิดีโอและภาพที่ถูกเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์ พบว่ารายการจะอ้างอิงแหล่งที่มาของประเด็นข่าวด้านล่างจอซ้ายมือจอทีวีเสมอ และพบว่าประเด็นเด็ด 7 สี ให้ความสำคัญเรื่องไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลจะเซ็นเซอร์ภาพศพ ภาพผู้เสียชีวิต ภาพผู้ต้องสงสัย ปกปิดใบหน้า ปกปิดชื่อและสกุล และให้ความสำคัญกับข่าวต้องเป็นกลาง ครบถ้วน รอบด้าน

**สรุปผลการศึกษา ภูมิทัศน์รายการข่าวไทยรัฐเจาะประเด็น ดังนี้**

**ด้านรูปแบบรายการ** เน้นเจาะลึก เกาะติดทุกเรื่องประเด็นร้อน เปิดโปงประเด็นต่างๆ นำเสนอข่าวหลากหลาย มีสีสันทั้งข่าวการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม อาชญากรรม ข่าวกีฬา วิเคราะห์สถานการณ์ทั่วโลก และเหตุการณ์ในอาเซียน เน้นข่าวขบวนการทุจริต โดยส่งผู้สื่อข่าวลงพื้นที่เจาะลึก นำเสนอภาพเหตุการณ์จริง

**ด้านประเด็นข่าว เนื้อหา** นำเสนอประเด็นข่าวเด่นประเด็นร้อนๆ ในรอบวันทั้งข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา อาชญากรรม ข่าวกีฬาทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าให้ความสำคัญกับประเด็นข่าว

ที่เพิ่งเกิดขึ้นในช่วงเย็นและค่ำและจะส่งผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ติดตามรายงานความคืบหน้าประเด็นข่าวอย่างต่อเนื่อง เช่น “เหตุการณ์สายการบินแอร์อินเดีย ถูกขู่วางระเบิดขอลงจอดฉุกเฉินที่สนามบินสุวรรณภูมิ” นอกจากนี้พบว่าทุกวันศุกร์รายการไทยรัฐเจาะประเด็นเน้นประเด็นวิเคราะห์สถานการณ์และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นประเด็นเด่นๆที่กำลังถูกพูดถึงและได้รับความสนใจจากสังคม ทั้งในอาเซียนและทั่วโลก

**ด้านวิธีการนำเสนอและเทคโนโลยีการสื่อสาร** ไทยรัฐเจาะประเด็นใช้นายชัยรัตน์ ถมยา ผู้ประกาศข่าวหลัก ดูความน่าสนใจจากผู้ชม ใช้ไตเติ้ลข่าว ภาพกราฟฟิก เสียงดนตรี เสียงกราฟฟิกประกอบอย่างน่าตื่นตึ่ง ในแต่ละช่วงข่าวใช้อินเตอร์ลูดบอกชื่อช่วงข่าว และพบว่าไทยรัฐเจาะประเด็นจะส่งผู้สื่อข่าวลงพื้นที่รายงานภาพเหตุการณ์ ภาพสถานการณ์จริง แบบสดๆ จากสถานที่เกิดเหตุการณ์แบบเรียลไทม์ ไทยรัฐเจาะประเด็น นิยมใช้อินโฟกราฟฟิกประกอบข่าวทั้งข่าวที่เป็นประเทศภายในประเทศและข่าวต่างประเทศ ใช้อินโฟกราฟฟิกย่อยข้อมูลและนำเสนอให้เข้าใจง่าย ๆ และใช้อิมเมอร์ซีฟกราฟฟิก สร้างเหตุการณ์จำลองหรือภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วไม่สามารถเข้าไปถ่ายภาพเหตุการณ์จริงได้

**ด้านแหล่งที่มาประเด็นและแหล่งข่าว** ประเด็นข่าวจากการต่อยอด แดกประเด็นจากข่าวเด่นๆ รอบวัน การส่งผู้สื่อข่าวภาคสนามลงพื้นที่เจาะลึกข้อมูลเปิดประเด็นใหม่ๆ แหล่งที่มาประเด็นและแหล่งข่าวของรายการไทยรัฐเจาะประเด็นให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวที่ถูกเผยแพร่และถูกแชร์ในสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะภาพเหตุการณ์จากคลิปวิดีโอที่ถูกแชร์ในเฟสบุ๊ค จะคัดเลือกประเด็นที่ถูกพูดถึงและถูกแชร์จำนวนมากๆ มาแตกประเด็นและสืบหาข้อเท็จจริงมารายงานเป็นประเด็นข่าว นอกจากนี้พบว่าให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวร้องเรียนตรงมายังรายการจะส่งผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงมานำเสนอเป็นประเด็นข่าวเดี่ยวต่อเนื่องทุกวันเป็นซีรีส์

**ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม** อ้างอิงแหล่งที่มาของประเด็นข่าว โดยเฉพาะประเด็นข่าวร้องเรียน การนำเสนอข่าวที่มีแหล่งที่มาของประเด็นข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์จะขึ้นข้อความขอบคุณและแจ้งแหล่งที่มา ผู้ประกาศข่าวจะแจ้งก่อนเริ่มอ่านข่าวประเด็นนั้นๆ ให้ความสำคัญเรื่องความรอบด้านรอบด้าน ความสมดุลเป็นธรรมในการนำเสนอประเด็นข่าวจะสัมภาษณ์ทั้ง ผู้หาย ทั้งผู้เกี่ยวข้องและผู้เห็นเหตุการณ์มีการปกปิดใบหน้า ปกปิดชื่อแหล่งข่าวและเซ็นเซอร์ภาพที่เข้าข่ายลามกอนาจาร

## ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าว โพรดิวเซอร์ ผู้สื่อข่าวและผู้ประกาศข่าวประเด็นอุตสาหกรรมที่วิบัติจิตในมิติด้านเศรษฐศาสตร์ การเมืองพบว่า บรรณาธิการข่าวยอมรับว่าสถานการณ์ทางการเมืองปัจจุบันส่งผลให้ระมัดระวัง ตรวจสอบข่าวคัดเลือกประเด็นและนำเสนอข่าวไม่ให้กระทบนโยบายการเมืองไม่ขัดนโยบายเจ้าของสถานี

*“การนำเสนอข่าวต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อระบบการเมืองและสังคม หากไม่ระวังหรือละเมิดนโยบายของสถานี นโยบายการเมือง การนำเสนอข่าวไปแล้วเป็นอาจจุดประกายความขัดแย้งได้” (สัมภาษณ์ ศิริสุภาวงศ์ ธรรมาวุธ, วันที่ 6 เมษายน 2559)*

นอกจากนี้บรรณาธิการข่าวยอมรับว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจระบบทุนนิยม การแข่งขันอุตสาหกรรมที่วิบัติจิต เรตติ้งรายการ ผลกำไรเจ้าของสถานีและเจ้าของรายการเป็นปัจจัยหลักที่กองบรรณาธิการคำนึงถึงการกำหนดรูปแบบรายการ วิธีการนำเสนอข่าว เพื่อให้สามารถแข่งขันกับช่องคู่แข่งและสร้างเรตติ้งในเวลาเดียวกัน

ด้านประเด็นข่าวและเนื้อหาจากที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์พบว่า นำเสนอข่าววิเคราะห์เจาะลึก ข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ประเด็นข่าวต้องหลากหลายรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ และต่อยอดจากประเด็นข่าวจากสื่อออนไลน์ที่

สังคมกำลังให้ความสนใจ ส่งผู้สื่อข่าวลงพื้นที่เจาะลึกข้อมูลแบบเรียลลิตี้ ให้ข่าวเกิดความแตกต่างจากข่าวภาคค่ำช่องอื่นๆ

“ยุคนี้ประเด็นข่าวมีความหลากหลาย ประเด็นเล็กๆ จากสื่อสังคมออนไลน์ ถูกหยิบยกมานำเสนอเป็นประเด็นใหญ่โต ใช้อิมเมอร์ซีฟกราฟฟิก อินโฟกราฟฟิก ทำให้รูปแบบรายการข่าวภาคค่ำแบบเดิมๆ ที่มีแค่มีภาพและเสียงของแหล่งข่าวดูน่าสนใจและทันสมัยมากขึ้นวิธีการนำเสนอและการรายงานข่าวก็เปลี่ยนใช้แบบเรียลลิตี้ ส่งผู้สื่อข่าวลงภาคสนาม สัมภาษณ์ชาวบ้านนำเสนอภาพเหตุการณ์จริงทำให้ดูใกล้ชิดและมีสีสัน” (สัมภาษณ์ พัชรวิรินทร์ พัชรปานันท์, วันที่ 4 เมษายน 2559)

จากที่ผู้วิจัยสอบถามถึงรูปแบบรายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัล ผู้ให้ข้อมูลหลักยืนยันว่ารูปแบบรายการข่าวภาคค่ำเปลี่ยนแปลงไปโดยประเด็นข่าวหลากหลาย มีสีสัน น่าตื่นเต้น หลังจากนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประกอบประกอบการรายงานข่าวได้แก่ อิมเมอร์ซีฟกราฟฟิก อินโฟกราฟฟิก โดรนถ่ายภาพ เครื่อง LiveU เทคโนโลยีส่งสัญญาณภาพผ่านเครือข่ายมือถือ 4G เพื่อรายงานสดให้ทันต่อเหตุการณ์อย่างมีสีสัน

ด้านแหล่งที่มาของประเด็นข่าวจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่ารายการข่าวภาคค่ำนำเสนอประเด็นข่าวที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น รายการข่าวภาคค่ำไม่ใช่แค่มาจากการสัมภาษณ์แล้วนำมาอ่านข่าวหรือเป็นเสียงผู้ประกาศอย่างเดียวเหมือนอดีตต้องหลากหลายและน่าสนใจ

“ช่องทีวีมีจำนวนมากขึ้น รายการข่าวภาคค่ำมีมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความคิดใหม่ๆ รูปแบบใหม่เลยทำให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลง ทุกช่องต้องขยับต่อสู้แข่งขันกัน นอกจากรูปแบบการทำข่าวอย่างที่เราเห็นชัดเจน การใช้เทคโนโลยีเป็นตัวช่วยก็สำคัญ ประเด็นข่าวก็จากสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น โดยการส่งข้อมูลผ่านทางเฟสบุ๊ก ทางอินเทอร์เน็ต เข้ามาร้องเรียน หรือตั้งกระทู้โพสต์คลิปประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งแตกต่างจากอดีตที่ผ่านมา” (สัมภาษณ์ ธัญญรัตน์ งามน้อย, วันที่ 6 เมษายน 2559)

จากการสัมภาษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของรายการข่าวภาคค่ำพบว่า ให้ความสำคัญกับเซ็นเซอร์ศพ ภาพผู้เสียหาย ภาพเยาวชน ปกปิดข้อสกุลงแหล่งข่าว ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลตรวจสอบแหล่งข่าวและประเด็นข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์ กองบรรณาธิการข่าวจะตรวจสอบอย่างละเอียดติดต่อผู้โพสต์คลิปวิดีโอ ผู้เสียหายหรือผู้เห็นเหตุการณ์

“ตอนนี้สื่อมวลชนถูกฟ้องจากแหล่งข่าว เพราะนำภาพถ่ายมาเปิดเผยหน้าตาหรือว่าคลิปวิดีโอมาเผยแพร่โดยไม่ขออนุญาต เราให้ความสำคัญกับการเซ็นเซอร์ภาพศพ ภาพผู้เสียหายที่เป็นเด็ก แจ้งแหล่งที่มาของภาพและคลิปวิดีโอทุกครั้ง เมื่อได้รับคลิปวิดีโอหรือว่ามีผู้ชมส่งเข้ามายังรายการตรวจสอบความถูกต้อง ข้อเท็จจริงติดต่อไปยังผู้ส่งหรือผู้โพสต์คลิป ถ้าให้ติดต่อผู้เสียหาย ผู้เห็นเหตุการณ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้วย” (สัมภาษณ์ สุวรรณ เหมือนแก้ว, วันที่ 6 เมษายน 2559)

“ยุคดิจิทัลการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวภาคประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของสื่อหรือจรรยาบรรณสื่อได้ง่ายมากขึ้น สื่อมวลชนจึงต้องระมัดระวังไม่ว่าโดยจะเจตนาหรือไม่เจตนาหากเกิดความผิดหรือข้อกังขาจะแพร่กระจายอย่างรวดเร็วมาก (สัมภาษณ์ สุภาณี คชพันธ์ สมโภชน์, วันที่ 17 เมษายน 2559)

## สรุปผลการวิจัย

### 1. การแข่งขันยุคทีวีดิจิทัลเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง

รายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัลอยู่ภายใต้โครงสร้างเศรษฐกิจทุนนิยม โดยมีบริษัทเอกชนเป็นเจ้าของ ทำหน้าที่บริหารช่องทีวีดิจิทัลตามหลักทุนนิยมที่คำนึงถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือเรตติ้งรายการข่าว, เม็ดเงินโฆษณา, ผลกำไรเป็นสิ่งสำคัญ จึงปัจจัยที่ส่งผลให้การแข่งขันรายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัลเพิ่มสูงขึ้นชัดเจนและเปลี่ยนแปลงจากทีวีอนาล็อกเจ้าของสถานีมีอำนาจตัดสินใจกำหนดทิศทางการผลิตรายการ รูปแบบ

รายการและควบคุมการทำงานของกองบรรณาธิการข่าวให้เป็นตามระบบ  
ทุนนิยม เพื่อเป้าหมายคือสร้างกำไรให้กับเจ้าของสถานี

“รายการข่าวเหมือนการขายสินค้า ทำอย่างไรให้มีรายได้ให้กับ  
ช่อง เรตติ้งมีส่วนสำคัญในแง่ของการตลาด เป็นตัวชี้วัดในการที่ลูกค้าจะซื้อ  
โฆษณาหรือไม่ ทำให้รายการต้องวางแผนและนี่ก็นำมาซึ่งเรตติ้งรายการ  
ตลอด สร้างแรงดึงดูดผู้ชมและทำเช่นไรสอดคล้องกับนโยบายเจ้าของสถานี  
ด้วย” (สลินา ธนเสนีวัฒน์, 4 เม.ย. 2559)”

“การแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นแบบก้าวกระโดด เรตติ้งมีความสำคัญต่อ  
รายการ เพราะเป็นตัวชี้วัดว่าประชาชนตอบรับรายการขนาดไหน มีบริษัท  
ต่างๆ ซื้อโฆษณาไหม ถ้าไม่มี ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการให้ตอบสนอง  
ความต้องการผู้บริหารช่อง เจ้าของสินค้า เพื่อสร้างเรตติ้งและรายได้  
(ศรีสุภาวงศ์ ธรรมมาวุธ, 1 เมษายน 2559: สัมภาษณ์)

## 2. ภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัล

| ภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำ |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ผลการวิจัย                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| รูปแบบรายการ              | มีสี่สัปดาห์ ทันทสมัย รายการข่าวแบ่งช่วงข่าวออกเป็น<br>ช่วงต่างๆ อย่างหลากหลาย นำเสนอข่าวทันต่อ<br>เหตุการณ์ รวดเร็ว กระชับ เน้นเจาะลึกเกาะติด<br>ทุกประเด็นร้อนที่เพิ่งเกิดขึ้นช่วงเย็น-ค่ำ ประเด็น<br>มีสี่สัปดาห์ทั้งข่าวการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม<br>อาชญากรรม ข่าวกีฬา รายการตื่นเต้นเร้าใจเน้น<br>การรายงานสดของผู้สื่อข่าวภาคสนาม ที่ลงพื้นที่<br>เกาะติดเหตุการณ์แบบสดๆ จากสถานที่เกิดเหตุ |

|                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>ประเด็นข่าว เนื้อหา</b></p>                 | <p>ประเด็นข่าวและเนื้อหาใช้รูปแบบวิเคราะห์เจาะลึกที่หลากหลาย วิเคราะห์เจาะลึกต่อยอดและแตกประเด็นข่าวเด่นๆ รอบวันและนำเสนอต่อเนื่องเป็นซีรีส์ที่หลากหลาย</p>                                                                                                                                                                                                             |
| <p><b>วิธีการนำเสนอและเทคโนโลยีการสื่อสาร</b></p> | <p>วิธีการนำเสนอข่าวภาคค่านำเสนอแบบเรียลไทม์และใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น เครื่อง LiveU เทคโนโลยีส่งสัญญาณภาพผ่านเครือข่าย 4G, ใช้อิมเมอร์ซีฟกราฟฟิกส์สร้างภาพจำลอง และอินโฟกราฟฟิกส์ประกอบการรายงานข่าวรายการและอธิบายข้อมูลเชิงสถิติ และยังใช้โดรนถ่ายภาพเหตุการณ์มุมกว้างและภาพมุมสูงในรายงานข่าวภาคค่ำ</p>                                               |
| <p><b>แหล่งที่มาประเด็นและแหล่งข่าว</b></p>       | <p>แหล่งที่มาประเด็นและแหล่งข่าวเป็นแหล่งข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์ คลิปวิดีโอ, เฟสบุ๊ก, อินสตาแกรม, ผู้ชมรายการแจ้งเบาะแสเข้ามายังรายการ, ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ต่อยอดและแตกประเด็นข่าวเด่นรอบวัน โดยเป็นประเด็นที่อยู่ในกระแสสังคมและถูกแชร์ในสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึง ประเด็นข่าวที่มีแหล่งที่มาจากการตั้งกระทู้ การโพสต์ข้อมูลในเว็บไซต์ต่างๆ ก็จะถูกคัดเลือกมานำเสนอ</p> |
| <p><b>ความรับผิดชอบต่อสังคม</b></p>               | <p>ให้ความสำคัญกับประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเสนอข่าวที่ถูกต้องสมดุลและเสมอภาค อ้างอิงแหล่งที่มา เช่น เซอร์ภาพศพ ภาพผู้เสียหาย ปกปิดใบหน้า ชื่อสกุล โดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล</p>                                                                                                                                                                              |

ทั้งนี้สามารถสรุปผลวิจัยพบว่าภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัล เกิดการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ 5 ด้าน ดังนี้

**ด้านรูปแบบรายการ** มีความแตกต่างจากยุคทีวีอนาล็อก ซึ่งหันต่อเหตุการณ์ รวดเร็ว กระชับ เกาะติดประเด็นข่าวรอบด้านและเจาะลึก มีสีสัน ดูทันสมัย รายการข่าวภาคค่ำแบ่งช่วงข่าวอย่างหลากหลาย เพิ่มความตื่นเต้น เร้าใจและดึงดูดผู้ชมด้วยเทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ เน้นการรายงานสด ลงพื้นที่เกาะติดเหตุการณ์

“รูปแบบรายการทันต่อเหตุการณ์ มีสีสัน น่าสนใจ แตกต่าง เจาะลึก ขยายและต่อยอดประเด็นเด่นๆ รอบวันแบบหลากหลาย เกาะติดทุกประเด็นร้อนๆ และเปิดโปงประเด็นใหม่ๆ (พัชรวิรินทร์ พัชรภานันท์, 19 เมษายน 2559: สัมภาษณ์)

**ด้านประเด็นข่าว เนื้อหา** เน้นเจาะลึก ต่อยอด แตกประเด็นข่าวเชิงลึกและละเอียดกว่าข่าวออนไลน์ ให้ความสำคัญกับข่าวที่เป็นเหตุการณ์เด่นๆ ที่เพิ่งเกิดขึ้น ช่วงเย็น ช่วงค่ำหรือเกิดขึ้นขณะรายการข่าวภาคค่ำออกอากาศ และให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวสืบสวนสอบสวน ประเด็นข่าวเปิดโปงขบวนการทุจริตรูปแบบต่างๆ โดยเจาะลึกประเด็น ตรวจสอบข้อเท็จจริงและนำเสนอประเด็นข่าวต่อเนื่องเป็นซีรีส์และให้ความสำคัญประเด็นข่าวร้องเรียนจากผู้ชมหรือผู้เสียหายร้องเรียนมายังรายการข่าว รวมถึงประเด็นข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะข่าวและภาพเหตุการณ์ที่ถูกพูดถึงหรือถูกแชร์จำนวนมากๆ

“การคัดเลือกประเด็น เน้นที่ข่าวสืบสวนสอบสวน ข่าวร้องเรียน และข่าวที่เพิ่งเกิดขึ้นในช่วงเย็นและช่วงค่ำ เน้นไปที่ข่าวอะไรที่ผู้ชมไม่ควรจะตกข่าวในคืนนี้ เพื่อให้ดูก่อนนอนและรู้ข่าวเรื่องราวในประเทศและต่างประเทศมีอะไรเกิดขึ้นแล้วนอน” (สลีนา ธนเสนีวัฒน์, 4 เม.ย. 2559)”

**ด้านวิธีการนำเสนอและเทคโนโลยีการสื่อสาร** นิยมใช้การวิธีนำเสนอแบบเรียลไทม์ ส่งผู้สื่อข่าวลงพื้นที่เกาะติดเหตุการณ์ รายงานภาพ

เหตุการณ์จริงอย่างใกล้ชิดใช้เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ เพื่อสร้างสีสัน มีโต้ตอบรายการ เสียงดนตรี เสียงกราฟฟิกตื่นเต้น ออกแบบฉากหลังรายการ ดูทันสมัย สีสันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพบว่ายังใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่แตกต่างกันจากยุคทีวีอนาล็อก ได้แก่ เครื่อง LiveU เทคโนโลยีส่งสัญญาณภาพผ่านเครือข่าย 4G ใช้อิมเมอร์ซีฟกราฟฟิกสร้างภาพจำลอง เหตุการณ์ ใช้อินโฟกราฟฟิกประกอบการรายงาน อธิบายข้อมูลเชิงสถิติ และใช้โดรน (Drone) เทคโนโลยีการถ่ายภาพเหตุการณ์มุมกว้างและภาพมุมสูงรายงานข่าว

“อินโฟกราฟฟิกใช้เมื่อมีตัวเลข ข้อมูลเชิงสถิติ ส่วนอิมเมอร์ซีฟกราฟฟิกใช้จำลองภาพเหตุการณ์ เช่น จำลองเหตุการณ์แผ่นดินไหว ภาพตึกถล่ม การใช้อินโฟกราฟฟิก อิมเมอร์ซีฟกราฟฟิก ประกอบเวลารายงาน ข่าวแบบเรียลไทม์ที่ผู้สื่อข่าวลงภาคสนามนำเสนอภาพเหตุการณ์จริงจะดูมีสีสัน และใกล้ชิดกับข่าวมากขึ้น” (พัชรพรินทร์ พัทธภานันท์, 19 เม.ย. 2559)”

**ด้านแหล่งที่มาประเด็นและแหล่งข่าว** หลากหลายมากกว่าที่วิทยุอนาล็อก โดยให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวที่มีแหล่งที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น ได้แก่ การนำภาพจากคลิปวิดีโอที่เผยแพร่ในเฟสบุ๊ก, อินสตาแกรม และประเด็นข่าวที่อยู่ในกระแสสังคมและถูกแชร์ในสื่อสังคมออนไลน์จำนวนมากๆ ประเด็นข่าวที่มีแหล่งที่มาจากการตั้งกระทู้ การโพสต์ข้อมูลในเว็บไซต์ต่างๆ รายการข่าวภาคค่ำจะคัดเลือกมานำเสนออย่างต่อเนื่อง ส่วนแหล่งข่าวของรายการข่าวภาคค่ำ ผลวิจัยพบว่ามาจากการร้องเรียน หรือผู้ชมแจ้งข้อมูลเข้ามายังรายการโดยตรง จากนั้นส่งผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง เกาะติดและเจาะลึกข้อมูลมานำเสนอต่อเนื่องทุกวัน

“ประเด็นข่าวส่วนใหญ่มาจากโลกออนไลน์ มีทั้งคลิปวิดีโอ ที่โพสต์แชร์อยู่ทุกวัน และจากอินสตาแกรมที่ถูกแชร์กันเยอะๆ ก็จะนำมาเสนอเป็นประเด็นข่าว แตกต่างจากเมื่อก่อนประเด็นข่าวมาจากแหล่งข่าว สัมภาษณ์ และที่สำคัญปัจจุบันผู้ชม ก็เป็นคนแจ้งประเด็นมายังรายการด้วย” (ศรีสุรางค์

ธรรมนูญ, 1 เม.ย. 2559)”

**ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม** ผลวิจัยพบว่าให้ความสำคัญกับประเด็นจริยธรรม จรรยาบรรณและความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเสนอข่าวที่ถูกต้อง สมดุลและเสมอภาค มีการอ้างอิงแหล่งที่มาประเด็นข่าว โดยเฉพาะประเด็นข่าวที่นำมาจากสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เฟสบุ๊ก อิน스타그램 รวมถึงประเด็นข่าวจากการร้องเรียนจากผู้ชมรายการ กองบรรณาธิการข่าวขึ้นข้อความบอกแหล่งที่มาทุกครั้งขณะรายงานข่าว และพบว่า รายการข่าวภาคค่ำให้ความสำคัญกับการเซ็นเซอร์ ภาพศพ ภาพผู้เสียหาย การปกปิดใบหน้า ชื่อสกุลแหล่งข่าว ชื่อเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นข่าว เพื่อไม่ให้ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และพบว่ารายการข่าวภาคค่ำให้ความสำคัญเรื่องการขออนุญาตผู้โพสต์คลิปวิดีโอหรือติดต่อผู้ที่ปรากฏในคลิปสอบถามข้อเท็จจริงก่อนการนำเสนอข่าว

“สื่อมวลชนถูกฟ้องจากแหล่งข่าว เนื่องจากนำภาพถ่ายมาเปิดเผยหน้าตาหรือว่าคลิปวิดีโอมาเผยแพร่โดยไม่ขออนุญาต จึงต้องให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวอย่างมาก ต้องเซ็นเซอร์ภาพศพ ภาพผู้เสียหายที่เป็นเด็ก แจ้งแหล่งที่มาของภาพและคลิปวิดีโอทุกครั้ง เมื่อได้รับคลิปวิดีโอหรือว่ามีผู้ชมส่งเข้ามายังรายการ ตรวจสอบความถูกต้อง ข้อเท็จจริง ติดต่อไปยังผู้ส่งหรือผู้โพสต์คลิป ถ้าให้ดีติดต่อผู้เสียหาย ผู้เห็นเหตุการณ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง”(คุณวรรณ เหมือนแก้ว, 6 เม.ย. 2559)”

## การอภิปรายผล

จากผลวิจัยภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัลพบว่า การแข่งขันยุคทีวีดิจิทัลส่งผลต่อภูมิทัศน์ข่าวภาคค่ำเชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองเห็นได้จาก รายการข่าวภาคค่ำประเด็นเด็ด 7 สี ข่าว 3 มิติ และไทยรัฐเจาะประเด็น สะท้อนภาพอย่างชัดเจนว่าปัจจุบันอุตสาหกรรมสื่อทีวีดิจิทัลยังอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง ซึ่งให้ความสำคัญเรื่อง

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจอันดับแรก โดยเฉพาะเรตติ้ง เม็ดเงินโฆษณาและผลกำไร ตรงกับตามแนวคิด พีระ จิระโสภณ (2539) มองว่าเนื้อหาที่สื่อมวลชนผลิต ออกสู่สังคมเป็นเพียงสินค้าที่ถูกกำหนดให้ตอบสนองตลาดผู้บริโภคมากกว่า ความจำเป็นของสังคม การนำเสนอเนื้อหารายการใหม่ๆ เสี่ยงต่อการขาดทุน ทางธุรกิจ และตรงกับแนวความคิด ภัสวลี นิตเกษตรสุนทรและคณะ (2557) สื่อสารมวลชนเป็นระบบธุรกิจอุตสาหกรรมอยู่ภายใต้โครงสร้างเศรษฐกิจ แบบทุนนิยมกฎเหล็กคือ ทำกำไรสูงสุด ผลผลิตสื่อคือสินค้าประเภทหนึ่งมี เป้าหมายนำไปแลกเปลี่ยนซื้อขายและหวังกำไร

**ขณะที่เทคโนโลยีการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงในยุคทีวีดิจิทัลส่งผล ต่อภูมิทัศน์รายการข่าวในด้านต่างๆ ดังนี้**

**ด้านรูปแบบรายการ** แตกต่างจากยุคทีวีอนาล็อก ต้องทันต่อ เหตุการณ์ รวดเร็ว เจาะลึกประเด็นเด่นรอบวัน มีสีสัน เพิ่มความน่าตื่นเต้น ความเร้าใจ ดึงดูดผู้ชม เพิ่มเรตติ้งด้วยเทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ เน้น รายงานสด ให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวสืบสวนสอบสวน เปิดโปงการ ทุจริตและนำเสนอต่อเนื่องเป็นซีรีส์ ตรงตามแนวคิดนพดล อินนา (2548) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับการสื่อสาร มวลชนในการปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการนำเสนอในรูปแบบใหม่ๆ ทำให้การ ชมรายการมีความน่าสนใจมากขึ้น

**ด้านประเด็นข่าวและเนื้อหา** ประเด็นข่าวจากการร้องเรียน หรือ ผู้เสียหายร้องเรียนมายังรายการ ประเด็นข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะข่าวและภาพเหตุการณ์ที่ถูกพูดถึงหรือถูกแชร์จำนวนมากๆ สอดคล้อง ตามแนวคิดสุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2554) เมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารเปลี่ยนรูปแบบ กระบวนการสื่อสารก็เปลี่ยนตามไปด้วยบ่งชี้ให้เห็นว่าภูมิทัศน์สื่อ (Media Landscape) ได้เปลี่ยนแปลงไปและทำให้รูปแบบการสื่อสารของสังคมและ วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลง

**ด้านวิธีการนำเสนอและเทคโนโลยีการสื่อสาร** ให้ความสำคัญกับ

การนำเสนอแบบเรียลไทม์ ผู้สื่อข่าวภาคสนามลงพื้นที่เจาะลึก รายงานภาพเหตุการณ์จริง ใช้เทคโนโลยีสร้างสีสัน สร้างกราฟฟิก ไต่เต้ลรายการ เสียงดนตรี เสียงกราฟฟิกตื่นตันทึ่งใจ สีสันสดใสเป็นเอกลักษณ์ และใช้เทคโนโลยีแตกต่างจากรายการข่าวยุคทีวีอนาล็อก ได้แก่ เครื่อง LiveU ใช้ฮิมเมอร์ชีพ กราฟฟิกสร้างภาพจำลอง ใช้อินโฟกราฟฟิก ใช้โดรน (Drone) ถ่ายภาพเหตุการณ์ ตรงกับแนวคิดสมัชชา นิลปัทม์ (2554) อธิบายว่า เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนสังคมจะเปลี่ยนตาม ขณะที่เมธาสิทธิ์ โลกุลทรพล (2554) เทคโนโลยีการสื่อสารทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงสังคม โดยอธิบายว่าสื่อทุกชนิดคือการขยายประสบการณ์ด้านผัสสะของมนุษย์ โดยเฉพาะอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย (Gadget) ทำให้อุปสรรคด้านเวลา ระยะทางและสถานที่หมดไป

**ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม** รายการข่าวภาคค่ำทั้ง 3 รายการให้ความสำคัญเรื่องความถูกต้อง ความสมดุล เสมอภาค อ้างอิงข้อแหล่งข่าว อ้างอิงแหล่งที่มาของข่าวมีการเซ็นเซอร์และปกปิดข้อสกุ หล่งข่าวผู้เสียหาย ชื่อเด็กและเยาวชนและไม่ละเมิดสิทธิหรือว่าแทรกแซงสิทธิส่วนบุคคล สอดคล้องกับแนวความคิดสื่อมวลชนกับความรับผิดชอบต่อสังคม ภัสวดี นิติเกษตรสุนทร และคณะ (2557) สื่อมวลชนต้องหลีกเลี่ยงสิ่งที่อาจนำไปสู่อาชญากรรม ความรุนแรงหรือความไม่สงบ หรือแสดงความก้าวร้าวต่อเชื้อชาติ ศาสนา สื่อมวลชนต้องเปิดกว้างและสะท้อนความหลากหลายของสังคม เปิดโอกาสรับความคิดเห็นของทุกฝ่ายสื่อมวลชนควรควบคุมตนเองภายใต้กรอบแห่งกฎหมายและสถาบันที่ดำรงอยู่ และมาตรฐานวิชาชีพ ด้านข่าวสาร ความถูกต้อง ความเป็นกลางและความสมดุล

### ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

สำหรับข้อเสนอแนะจากการวิจัย เจ้าของสถานีช่องทีวีดิจิทัล กองบรรณาธิการ โปรดิวเซอร์ ผู้ประกาศข่าวและผู้สื่อข่าว ควรนำผลวิจัยและข้อค้นพบเรื่องภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำ ซึ่งพบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลง

ในด้านรูปแบบรายการ ประเด็นข่าวและเนื้อหา วิธีนำเสนอ แหล่งที่มา ประเด็นข่าวอย่างชัดเจน ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนา จัดทำแผนปรับปรุง รูปแบบรายการข่าวภาคค่ำ ให้ดึงดูดงบประมาณโฆษณา สร้างเรตติ้งและขยายฐานผู้ชมรายการข่าวภาคค่ำ ขณะที่นักวิชาการ หน่วยงานที่กำกับดูแลช่องทีวีดิจิทัล นำผลวิจัยไปวิเคราะห์ทิศทางและแนวโน้มการแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำเพื่อให้อุตสาหกรรมทีวีดิจิทัลอยู่รอดในปีต่อไป ส่วนประชาชน ผู้ชมรายการข่าวภาคค่ำ จะเข้าใจ ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัลมากขึ้น

ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ขยายขอบเขตการวิจัยโดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างการศึกษา ภูมิทัศน์รายการข่าวค่ำมากกว่า 3 รายการ
2. ต่อยอดการทำวิจัยแบบผสมผสานทั้งวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อเปรียบเทียบผลวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำในอนาคต
3. สัมภาษณ์ความคิดเห็นและมุมมองนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญสายองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนเชิงลึก เพื่อให้สะท้อนมุมมองและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์รายการข่าวภาคค่ำยุคทีวีดิจิทัล

## บรรณานุกรม

- ณัฐรัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, กิตติ สิงหาปัด. (2550). *การสร้างสรรครายการโทรทัศน์ หน่วยที่ 6-10*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2557). *ไทยรัฐทีวีลุยโปรเจกต์ใหม่ปี 58 สานต่อจุดยืน คิดต่างอย่างเข้าใจ*. (Online). <http://www.thairath.co.th/content/460292>, 5 มกราคม 2558.
- ัญญารัตน์ ถาม่อย. (2559). ผู้สื่อข่าวรายการประเด็นเด็ด 7 สี. *สัมภาษณ์*, 1 เมษายน 2559.
- นพดล อินนา. (2548). *ไอทีก็งานสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์.
- เบญจวรรณ รัตนวิจิตร. (2558). 1 ปี 6 เดือนทีวีดิจิทัลไทย บนเส้นทางแห่ง ขวากหนาม. *Forbes Thailand*. ฉบับพฤศจิกายน 2558.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2559). ช่องใหญ่ทุนหนาฉีกตัวหนีช่องเล็ก “ช่องวัน” เริ่มแรง-รายใหม่เร่งเครื่องสร้างจุดขาย. (Online). [http://www.prachachat.net/news\\_detail.php?newsid=1460314522](http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1460314522). 11 เมษายน 2559.
- พัชรวรินทร์ พัชรภานันท์. (2559). ผู้สื่อข่าวไทยรัฐทีวี. *สัมภาษณ์*, 19 เมษายน 2559.
- พีระ จิโรสภณ. (2539.) *เศรษฐศาสตร์การเมือง*. เอกสารการสอนชุดหลัก และทฤษฎีการสื่อสาร. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภัสวลี นิติเกษตรสุนทร และคณะ. (2557). *ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน*. เอกสารประมวลสาระชุดวิชาปรัชญานิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่11-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- \_\_\_\_\_. (2557). แนวคิดของสำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองยุคคลาสสิก. ชุดวิชาปรัชญานิติศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 5-19. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เมธาสิทธิ์ โลกุตพล. (2554). *ลือเก่าในลือใหม่: ในรอยประวัติศาสตร์เดิม* (Online). <https://cujrnewmedia.wordpress.com>, 12 มีนาคม 2559.
- ศุภวรรณ เหมือนแก้ว. (2559). โปรดิเวอ์รายการประเด็นเด็ด 7 สี. *สัมภาษณ์*, 1 เมษายน 2559.
- ศรีสุภางค์ ธรรมาวุธ. (2559). ผู้ประกาศรายการประเด็นเด็ด 7 สี. *สัมภาษณ์*, 1 เมษายน 2559.
- สลิษา ธนเสนีวัฒน์. (2559). บรรณาธิการข่าวและโปรดิเวอ์รายการข่าว 3 มิติ. *สัมภาษณ์*, 4 เมษายน 2559.
- สมควร กวียะ. (2549). *บทบาทหน้าที่ สิทธิ เสรีภาพ ความรับผิดชอบ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โกสินทร์.
- สุภาณี คชพันธ์สมโภชน์. (2559). ผู้ประกาศข่าวไทยรัฐทีวี. *สัมภาษณ์*, 18 เมษายน 2559.
- สมัชชา นิลปัทม์. (2554). *ลือร้อน – ลือเย็น*. (Online). <http://www.deepsouthwatch.org>, 3 มีนาคม 2559.
- สุรสิทธิ์ วิทยาธิรัฐ. (2554). *ทฤษฎีบทบาทสื่อมวลชนกำลังถูกท้าทายโดย ลือใหม่*. (Online). [http://www.matichon.co.th/news\\_detail.php?newsid=1306317620&](http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1306317620&), 10 มีนาคม 2559.